

Poznań, 29 lutego 2024 r.

Szanowna Pani
Agata Sobczyk

Wojewoda Wielkopolska
Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu
al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań

PETYCJA
w sprawie uzupełnienia zakresu prac ujętych w porozumieniu
między Wojewodą Wielkopolską i Miastem Poznań
dotyczącym powierzenia obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych
w roku 2024

Na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 2 ustawy o petycjach z dnia 11 lipca 2014 r. (Dz.U.2014.1195), działając w interesie publicznym, proszę o wszczęcie procedur, skutkujących przeprowadzeniem szeroko pojętych prac konserwatorskich (w tym odtworzeniowych) przy poznańskich grobach wojennych, których utrzymanie należy do zakresów działania Wojewody Wielkopolskiej. Wszystkie opisane niżej kwestie od lat są przedmiotem troski i zaangażowania strony społecznej, jednak wydaje się, iż jedynym sposobem wywołania skutecznej interwencji jest inicjatywa podjęta przez Wojewodę.

1) W roku 2023 zarządca Cmentarza Komunalnego nr 1 w Poznaniu (Miłostowo) zrealizował powierzone przez Wojewodę zadanie – prace remontowe przy mogile zbiorowej w kwaterze grobów ofiar nalotu na Poznań w dn. 1.09.1939 r. Było to działanie ze wszech miar pożądane, wynikające ze stanu technicznego wymienionego grobu zbiorowego. Wszelako prace te swym zakresem nie objęły istotnego aspektu – weryfikacji inskrypcji na czterech tablicach, stanowiących element pomnika nagrobnego. Inskrypcje te zawierają błędy. Ustalenie prawidłowych danych jest przedmiotem od lat prowadzonych badań (również przez pracowników WUW).

Należy przy tym zwrócić uwagę, iż tragedia pierwszych dni września 1939 r. jest niemal nieobecna w świadomości mieszkańców Poznania. Została skutecznie przyćmiona przez powszechną promocję wydarzeń z początku roku 1945 – moim zdaniem niesłusznie. Uważam, iż korekta inskrypcji na pomniku miłostowskim, poprzedzona gruntowną kwerendą źródłową, będzie najwłaściwszą formą oddania czci cywilnym ofiarom niemieckich nalotów na Poznań we wrześniu 1939 r.

2) Na Cmentarzu Garnizonowym na stoku Cytadeli znajduje się grób wojenny powstańca wielkopolskiego, Włocha Novizzo Cittadiniego (1898-1919; nr grobu CG-IX-26). Jest on miejscem spotkań lokalnych sympatyków historii i kultury włoskiej. Na początku XXI wieku grób został podniesiony z zupełnej ruiny. Dekadę później był ponownie remontowany (po zniszczeniach spowodowanych przez wicher). Teraz jego elementy ponownie uległy dekompozycji, najprawdopodobniej przez wadliwie wykonaną wówczas konserwację. Zagadnienie remontu grobu Cittadiniego było niejednokrotnie omawiane na spotkaniach strony społecznej z pracownikami UMP oraz WUW

Postuluję, aby – choćby w oparciu o istniejący już, jak miemam, program prac konserwatorskich z lat wcześniejszych – zgodnie z ustaleniami ze stroną społeczną doprowadzić do rychłego scalenia elementów nagrobka (obejmującego przynajmniej montaż obalonego krzyża).

3) W roku 2023 poznański oddział Instytutu Pamięi Narodowej sfinalizował zadanie wymiany nagrobków weteranów powstania styczniowego 1863-1864 na Cmentarzu Garnizonowym w Poznaniu. Był to bezpośredni skutek mojej petycji z 2021 r.

W toku prowadzonych wówczas kwerend ustalono, iż na stoku znajdują się pochówki dwóch powstańców styczniowych, zmarłych z ran (odniesionych w potyczkach z zaborcą) w tutejszej twierdzy – są to zatem straty bojowe. Wiadomo, iż powstańcy ci zostali pochowani na poznańskim „cmentarzu garnizonowym”. Niestety, ich groby na stoku Cytadeli nie zachowały się do naszych czasów. W związku z tym, proszę o rozpoznanie możliwości odtworzenia grobów powstańców styczniowych: Macieja Kaźmierskiego (zm. 1864) oraz Józefa Nawrockiego (zm. 1864) w kwaterze uczestników powstania styczniowego na Cmentarzu Garnizonowym w Poznaniu, z wykorzystaniem zaakceptowanego przez MKZ wzoru nagrobka zastosowanego przez IPN w roku 2023.

4) proszę o rozważenie, czy – w nawiązaniu do realizowanej od lat akcji oznaczania grobów powstańców wielkopolskich 1918-1919 na poznańskich cmentarzach – istnieje możliwość oznaczenia wojennych grobów uczestników powstania, pochowanych na Cmentarzu Garnizonowym na stoku Cytadeli, celem odróżnienia ich pochówków od grobów wojennych żołnierzy Wojsk Wielkopolskich z okresu do 1920 roku, ale nie biorących udziału w powstaniu wielkopolskim 1918-1919 (np. poprzez uściślenie inskrypcji na steli, czy dodanie do niej wyróżniającego elementu)?

5) W otoczeniu parku Cytadela, opodal wejść na teren południowego stoku z zespołem zabytkowych cmentarzy, znajdują się tablice z napisem: „Park-Pomnik Pamięci Narodowej”. Choć inskrypcje powstały w minionej rzeczywistości społeczno-politycznej, ich treść nie uległa dewaluacji. Część parku nadal stanowią zabytkowe cmentarze z grobami wojennymi oraz z grobami weteranów walk o wolność i niepodległość Polski, w tym tzw. Cmentarz Bohaterów. Fort Winiary, zwany potocznie Cytadelą, był świadkiem wielu istotnych wydarzeń z historii najnowszej – był m.in. miejscem internowania uczestników dziewiętnastowiecznych zrywów narodowowyzwoleńczych. Jestem zdania, iż fakty te zasługują na stosowną, sugestywną informację w przestrzeni publicznej! Proszę zatem o rozważenie możliwości doprowadzenia – w porozumieniu z jednostkami Urzędu Miasta Poznania – do renowacji wzmiankowanych tablic. Ich obecny stan nie licuje z informacją, której są nośnikiem (por. załączone niżej zdjęcia).

PODSUMOWUJĄC, zwracam się z prośbą, aby tegoroczne porozumienie pomiędzy Wojewodą a Miastem Poznań w sprawie powierzenia obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych:

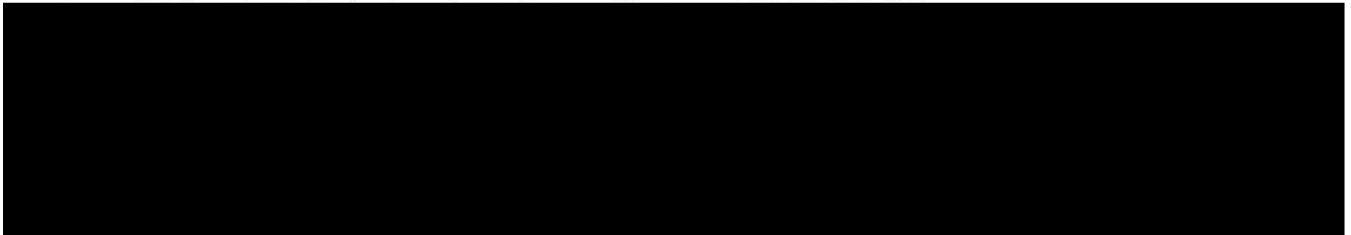
- objęło weryfikację inskrypcji na pomniku-mogile cywilnych ofiar września 1939 r. na Miłostowie;
- uwzględniło konserwację nagrobka Novizzo Cittadiniego na Cmentarzu Garnizonowym.

Jednocześnie proszę o rozpoznanie:

- czy istnieją formalne podstawy do zainicjowania przez Wojewodę wymiany tablic informacyjnych wskazujących park Cytadela z cmentarzami wojennymi, jako „miejsce pamięci narodowej”?
- czy istnieją formalne podstawy do odtworzenia przez Wojewodę grobów wojennych dwóch uczestników powstania styczniowego 1863-1864, pochowanych na Cmentarzu Garnizonowym?
- czy istnieją formalne podstawy do odpowiedniego oznakowania grobów wojennych powstańców wielkopolskich 1918-1919 na Cmentarzu Garnizonowym?

Deklaruję chęć merytorycznego wsparcia działań Wojewody w przedmiotowym zakresie.

Upzejmie proszę aby wszelką korespondencję kierować na adres email:

Przesłano do wiadomości:

- 1) W. Chałupka, Naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Poznaniu;
- 2) R. Ratajczak, główny specjalista ds. pamięci historycznej, Wydział Kultury UMP;
- 3) Wydział Polityki Społecznej WUW w Poznaniu;
- 4) Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu;
- 5) Zarząd Zieleni Miejskiej w Poznaniu.